

ROVARTANI LAPOK

HAVI FOLYÓIRAT

KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A HASZNOS ÉS KÁRTÉKONY ROVAROKRA

XVIII. KÖTET.

1911 ÁPRILIS

4. FÜZET.

A brüsszeli

I. nemzetközi entomologiai kongresszus.

Írta : DR. KERTÉSZ KÁLMÁN.

III.

MORRIS D. arról beszélt, hogy Barbadosban mint írta egy hal (*Girardinus poeciloides* DE FIL.) a szúnyogálczákat. *Anopheles* nem fordul ott elő, mert ez csak nagyobb álló vizekben tenyészik, míg a *Culex* és *Stegomyia* nem képviselői, melyeknek bármily csekély vízmenynyiség is elegendő, bőven vannak képviselve. Az említett halat a nyugatindiai szigetekre, sőt Kolumbiába és Boliviába is telepítették s meglepő eredményt értek el.

CARPENTER G. H. az Oestrídákról tartott előadást. Vizsgálókat végzett abban az irányban, vajjon a *Hypoderma*-fajok lárvái a bőrön át jutnak-e gazdájuk belsejébe vagy a szájnyíláson át? Azok a szarvasmarhák, melyeket naponkint megmostak és megvizsgáltak semmivel sem voltak jobban mentesítve a Oestrídáktól, mint azok, melyekkel semmit sem csináltak. A borjakat szájkosárral látta el s kötényt kötött eléjük, de ez sem járt eredménnyel. De ha a bőrből való szájkosár elejére drótfonatot alkalmazott, akkor a fertőzés négyszerre kisebb volt a védtelenekkel szemben. Az *Oedemagena tarandi* petéjét is ismertette, mely nagyon hasonlít a Hypodermák petéjéhez, de felülete reczés.

MAC DOUGALL R. „A *Galerucella lineola* fejlődéséről és kártételéről” értekezett. Ez a bogár az utóbbi években Angolországban nagy károkat okozott. A nőtény 14—16 narancssárga petét rak egy csomóban a fűzfalevelek alsó lapjára. Az álcák sárgák, fekete foltokkal. A báb világos-sárga. Azt ajánlja, hogy a bogarat télen irtásák, tavasszal pedig rázzák le a galyakról és pusztítsák el ólomarsen vagy párizsi zöld oldatával való bepermetezéssel.

III. szakosztály : *Nomenklatura.*

A szakosztály alaposan megvitatta a JORDAN K. és HORN W. előterjesztette 24 pontot s azok közül nyolcztat elfogadott. A főb-bek a következők.

Nagyon kívánatos, hogy a leírásokat rajzok közzétételével érthetőbbekké és világosabbakká tegyék. A kereskedők jegyzékeiben és napilapokban közzétett nevek nem vétetnek figyelembe.

Nagyon kívánatos, hogy a kiadványok mindig a megjelenés kel-tével legyenek ellátva. A nomenklatura, kivétel nélkül, a prioritás alapján áll és a *Systema Naturae* X-ik kiadásával kezdődik. A nemzet-közi zoológiai kongresszus nomenklatura szabályaiba pótlólag fel kell venni, hogy a zoológia összes ágaiban új fajok vagy varietások le-írásánál egyetlen egy példány jeleztessék *typus*-nak, a leírásánál eset-leg használt többi példány pedig *cotypus*-nak.

Az ülések befejeztével a tagok a kiállítás tekintették meg, este pedig „Ös-Brüsszel“ látnivalóiban gyönyörködtek.

Augusztus 3.

Összes ülés.

DIXEY F. A. a mimikryról beszélt. A mimikry szűkebb értelem-ben véve élő lények egymásközötti hasonlatossága s nem vonatko-zik egy élő lény és a környezete közötti hasonlóságra. Ez idő sze-rint a következő tények állapíthatók meg. A hasonlatosság esetei oly nagy számban fordulnak elő, hogy ez nem lehet véletlenség; a hasonlatosság a rokonságtól független; különösen a női ivar van utánozva; rendszeren csak egy vidéken élő fajoknál találjuk; egy-dimorph rovar saisonalakjai is utánoztatnak; a hasonlóság érdemben nagyon felületes; a hasonlatosság foka az egyes formák között na-gyon változó.

PUNNETT C. R. előadásának címe: „Mendelismus és a lep-kék“. Az öröklés kísérleti tanulmányozása megmutatta, hogy nagyon sok esetben az állatok jellegei a szíj plasmájának bizonyos tulaj-donságától függnek, melyek bizonyos törvények szerint átöröklődnek. Erre vonatkozólag több példát hoz fel s buzdítja a lepkészeket, hogy a lepkék nevelése folyamán foglalkozzanak ezzel a kérdéssel.

I. szakosztály : *Fejlődéstan és mimikry.*

JORDAN K. volt az egyedüli előadó. Előadásának címe: „Bi-zonyos egymáshoz hasonló lepkék systematikája s jelen-tőségük a fejlődés általános kérdéseire vonatkozólag“. A rendszertan ismerete a fejlődéstani teoriák előfeltétele, melyek systematikai egységekkol (fajok, varietások) foglalkoznak. Az alakok rokonságának keresése phylogenetikai gondolkodásra készíti a dol-

gozót. A külső hasonlatosságot egyesek párhuzamos fejlődéssel, mások a konvergenciával, mások ismét a természetes kiválasztással magyarázzák. Előadó lepkéken végzett vizsgálatai eredményeként azt állapítja meg, hogy az utánczó fajok két vagy több alakot vesznek fel, melyek ugyanazon a helyen, ugyanabban az időben fordulnak elő és az utánczottal teljesen egyeznek, mely velük ugyancsak egy helyen, egy időben repül. Az utánczott lepkék azonban fajok, míg az utánczók csak egy fajnak az alakjai.

Délután kirándulások voltak. A tagok egy része a waterlooi csatateret tekintette meg, másik része pedig a Kongo múzeumot Tervuerenben.

A Kongo múzeum a világ egyik legpazarabbul épített múzeuma. Belső berendezése mintaszerű, teljesen modern. Bár még egészen újkeletű, gyűjteménye máris tekintélyes. A látogatók érdeklődését leginkább a sok okapi — hímek, nőstények, fiatalok, csontvázak — kötötte le, mert ehhez hasonló gyűjteményt ez idő szerint másutt nem lehet látni. A rovargyűjtemény az emeleti helyiségekben van elhelyezve. Még a kezdet kezdetén áll s nagyon is meglátszik rajta, hogy nem szakemberek gyűjtötték. Most azonban a kormány több szakembert fog leküldeni Kongóba, hogy rovarfaunája a múzeumban, szép példányokban, lehetőleg teljesen legyen képviselve.

Augusztus 4.

Összes ülés.

HANDLIRSCH A. vetített képeken őskori rovarokat mutatott be, melyeket a leletek után rekonstruált. A rajzok kissé vázlatosak, hogy megfeleljenek a most szokásos rajzmodornak.

DORNISTHORPE H. „A hangyák s vendégeik“ című előadását szintén vetített képekkel kísérte. A vendégeket négy csoportba osztja: valódi vendégek, indifferens túrt vendégek, üldözött vendégek és élősködők.

KÜNCKEL D'HERCULAIS I. a sáskákról beszélt. Több évi megfigyeléseit mondotta el pusztításaikról, valamint a harcáról, melyet ellenük folytatott. Felemlítette természetes ellenségeiket s vetített képeken bemutatta a különféle irtási módokat.

I. szakosztály: *Bionomia, physiologia, psychologia, anatomia.*

HORN W. előadásának címe: Áglakó Cicindela álcák s J. Zikán-tól való felfedezésük Braziliában. Már 13 éve, hogy Jávában a kávéfa vékony ágaiban Cicindela álcákat fedeztek fel. Az orientális fauna két nemének képviselői álca állapotban csak friss galyakban élnek, míg a neotropikus fauna egy alakja korhadt, lehullott galyakba rágja meneteit.

HASEBROEK K. *Vanessa* és *Plusia* példányokat mutatott be, melyeket hernyó állapotukban Röntgensugarak hatásának tett ki. A sugarak hatása a kifejlett lepkéken a pikkelyek és szőrök elváltozásában mutatkozott, de a rajz semmit sem változott. Figyelemre méltó azonban, hogy a Vanessák képtelenek voltak repülni, csak szárnyaikat verdesték.

OLIVIER E. a rovarok rendellenes párosodásáról beszélt. Ismerteti az irodalomban eddig közzétett eseteket s bemutat egy bogarat, a *Telephorus bicolor* hímjét, mely egy légygyel, az *Ephippium thoracicum* nőtstényével párosodott. A pár a gyűjtőüvegben sem vált szét.

HORVÁTH G. „A Polyctenidák s az élősködő életmódhoz való alkalmazkodásuk“ czímen tartott előadást. A Polyctenidák tropikus denevéreken élősködő Hemipterák. Eddig csak Ázsiából és Afrikából ismertünk 7 fajt, hármat pedig Közép- és Dél-Amerikából. Rendszertani helyüket csak legutóbb állapították meg. Az amerikai fajok egyszerűbb typust mutatnak, míg az óvilág fajai már jobban alkalmazkodtak a parazita életmódhoz, a mit a lábak szerkezete, a karmok fejlettsége, a megnyúltabb testalak s más bélyegek bizonyítanak.

GARCIA Y MERCET R. spanyol nyelven elmondott előadásának címe: „Egyes Sphegidák fészeképítése, biológiája s élősködők“.

ASSMUTH J. előadásának a címe: „A Termitoxenia Assmuthi Wasm.-on végzett boncz- és szövettani vizsgálatok főeredményei“. A *Termitoxeniá*-nál a trachea törzsek hiányzanak s a tracheák a stigma mögött rögtön szétágaznak. A második potrohszelvényen négy stigma van, tehát feltehető, hogy a testnek ez a szelvénye legalább is négy szelvény összeolvadásából keletkezett. A Malpighi-edények száma csak három. A legyekkel analog mellkasi nyálmirigyek a potrohban foglalnak helyet, kivezető nyílásuk azonban az alsó ajakon van.

II. szakosztály: *Rendszertan.*

BOUVIER E. L. a „Tíz lábú Pycnogonidák“-ról beszélt. A Pycnogonidák pókalakú izeltlábú állatok, melyeknek rendszeres körülmények között négy pár lábuk van. Azokat az alakokat, melyeknek öt pár lábuk van, rendelleneseknek tartották. Később azonban más öt lábú állatot is találtak. Szóló ezeket kezdetleges alakoknak tartja s azt a meggyőződését fejezi ki, hogy a Pycnogonidák valamikor több ágra oszoltak.

SCHENKLING S. bemutatta az új „Coleopterorum Catalogus“ egyik füzetét s fejtegeti, hogy e munka mily nagy hézagot van hivatva betölteni a bogarászati irodalomban. Az eddig leírt bogarak fajszámát 250 ezerre teszi.

BAGNALL R. S. a Thysanopterák bélyegeiről beszélt. Felemlíti, hogy a *Cerothrips*-nek 11 stigmapárja van, míg a többinek csak négy.

IMHOF O. E. DALLA TORRE Hymenoptera-katalogusának összesítő átnézetét adja. A katalogusban kb. 43,000 faj s ennek irodalma van felsorolva. Európából ismeretes a legtöbb nem, azután Észak-Amerika következik a sorban.

Adatok Magyarország lepkefaunájához.

Irta: SCHMIDT ANTAL.

Alábbi jegyzékben néhány faunánkra új vagy kevésbé ismert lepkét sorolok fel, egyrészt, hogy gyűjtéseim alkalmával felfedezett, valamint a mások által a Nemzeti Múzeum részére gyűjtött vagy meghatározásra beküldött lepkék között talált újdonságokra lepkész-társaim figyelmét felhívjam, másrészt, hogy faunakatalogusunk kiegészítése, újabb adatokkal való pótlása, fennakadást ne szenvedjen. Az összes említett lepkék a Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteményében foglalnak helyet.

A faunánkra új lepkéket vastagabb nyomással tettem feltűnővé.

Agrotis conspicua Hb. — SPULER¹ könyvében ennek a lepkének Közép-Magyarországon való előfordulását kétségesnek tartja. Ezen kétely eloszlatása végett felemlítem, hogy ANKER RUDOLF 1895-ben Monoron, BÁRÓ VÉCSEY ISTVÁN pedig 1909-ben Tátra-Lomniczon fogott belőle egy-egy példányt. Mindkét példány a Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteményében foglal helyet.

Amphipyra Styx H.-S. — Ezt az érdekes lepkét, mely eddig csak a Balkán-félsziget déli részéből, továbbá Bythiniából és Örményországból volt ismeretes, ASZNER JÓZSEF gyűjtötte 1908 szeptember 1-én Herkulesfürdőn.

Xylina Merckii RBR. — Ezt a fajt Magyarországból (a Bánságból) mint faunánk ritka jelenségét KINDERMANN említette. A Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteményébe azonban csak most került az első hiteles magyarországi példány, melyet ugyancsak ASZNER gyűjtött Herkulesfürdőn 1908 szeptember második felében (18 és 30-a között).

Euzophera fuliginosella HEIN. — Eddig csak Előpatakról ismertük, újabb termőhelye Krapina, a hol DR. HENSCH A. gyűjtötte.

Aglossa signicostalis STGR. — Ezt a görögországi lepkét csak most mutatta ki faunánkból ROTHSCHILD a Szerém-vármegyei Dráva-Szarvaról, magam Isaszegh-en fogtam 1909. évi július hó 5-én.

¹ Die Schmetterlinge Europas. I, 1908, p. 163.

- Pyralis tienigialis* Z. — Borszék (CSERNY LAJOS gyűjtése). Észak-európai faj, mely Angolországban, Livlandban, Finnországban és Lapphonban fordul elő.
- Pyralis perversalis* H.-S. — Szent-Gothárd (GRÓF WASS BÉLA gyűjtése; 1909. VIII. 10). Oroszország délkeleti részéből és Örményországból ismeretes.
- Perinephila lancealis* SCHIFF. — Eddig ismert hazai termőhelyei Gerebencz és Nagyág, melyekhez mint új termőhely Krapina járul, a hol DR. HENSCH A. gyűjtötte.
- Scoparia pyrenaecalis* DUP. — Maglód (1905. június 17-én gyűjtötte UHRYK).
- Scoparia murana* CURT. — Herkulesfürdő (SCHMIDT). Csak a Páringról ismertük.
- Scoparia resinea* Hw. — Herkulesfürdő (SCHMIDT).
- Glyphodes unionalis* Hb. — Faunánk területéről a déleurópai fajt csak Dalmáciából ismertük, a hol DR. HORVÁTH GÉZA 1906 augusztus havában Zelenikán gyűjtötte. Újabban azután ASZNER Herkulesfürdőn (1910. VIII) három példányt fogott, azonkívül SZILVÁSSY LENKE úrhölgynek a vas megyei Kemenes-Sömjénről köszönhetünk egy példányt, melyet szintén augusztusban gyűjtött.
- Pyrausta ciliialis* Hb. — Izsák.
- Pyrausta diffusalis* GN. — Herkulesfürdő (1909. VI. 2; ASZNER).
- Acalla mixtana* Hb. — Ezt a fajt a Lajta-hegység (a „Krabbela“-nál) avarfüves (*Calluna*) mezőin nagyobb mennyiségben gyűjtötte 1909 október végén és november elején DR. GALVAGNI EGON és PREISSECKER.
- Tortrix bifasciana* Hb. — Krapina (DR. HENSCH). Ismertük Josipdol és Fiume környékéről
- Concluytis Richteriana* F. — Káposztásmegyer (GABRIELI gyűjtése).
- Olethreutes inudana* SCHIFF. — Lajta-hegység: Krabbela (1909 október végén; DR. GALVAGNI és PREISSECKER).
- Olethreutes nigricostana* Hw. ab. *Remyana* H.-S. — Trencsén (VII. 14; DR. PAZSICZKY); ismertük Herkulesfürdőről.
- Olethreutes penthinana* GN. — Krapina (DR. HENSCH).
- Gymolonia Hartigiana* RATZB. — Trencsén (DN. PAZSICZKY); különben előfordul Németországban, Livlandban és Szt.-Pétervár környékén.
- Steganoptycha diniana* GN. — Újpest (GABRIELI).
- Steganoptycha binotana* Wlk. — Trencsén (1909. VIII. 16; DR. PAZSICZKY), eddig csak Budapestről ismertük.
- Epiblema obscurana* H.-S. — Puszta-Peszér (1905. VI. 10; UHRYK). Eddig csak Dalmáciából ismertük.

- Grapholitha duplicana* ZETT. — Trencsén (1909. VI. 4; DR. PAZSICZKY).
Ismert termőhelyei: Magas-Csurgó (Höhe Rinne), Josipdol, Fuzine.
- Lipoptylcha saturnana* GN. — Krapina (DR. HENSCH).
- Plutella porrectella* L. — Krapina (DR. HENSCH).
- Cerostoma xylostella* L. — Új-Tátrafüred (1909. VIII. 18; GRÓF TELEKI SÁNDOR-né), Sopron (VIII. 25; ULBRICH EDE).
- Gelechia basiguttella* HEIN. — Trencsén (DR. PAZSICZKY).
- Gelechia electella* Z. — Trencsén (DR. PAZSICZKY). Még csak a Magas Csurgóról ismertük.
- Ypsolophus Schmidiellus* HEYD. — Trencsén (1909. VIII. 5; DR. PAZSICZKY).
- Depressaria zephyrella* HB. — Trencsén (1909. IV. 16; DR. PAZSICZKY). Magyarországból eddig csak HERRICH-SCHÄFFER említette, közlelbbi termőhelye azonban ismeretlen volt.
- Depressaria oinochroa* TURATI. — Lajta-hegység (DR. GALVAGNI és PREISSECKER).
- Mompha decorella* STEPH. — Trencsén (DR. PAZSICZKY). Eddig csak Előpatakról ismertük.
- Mompha subbistrigella* HW. — Trencsén (1907. IX. 17; DR. PAZSICZKY). Egyedüli ismert hazai termőhelye eddig Herkulesfürdő volt.
- Gracilaria onustella* HB. — Újpest és Csepelről ismertük, újabban Trencsénről (1909. X. 31; DR. PAZSICZKY) is megkerült.
- Phyllocnistis saligna* Z. — Simontornya (PILlich).
- Nemotois Latreillellus* F. — Trencsén (DR. PAZSICZKY).
- Micropteryx Paykullella* F. — Budapest (1905. VI. 2; UHRYK). Csak Fiume vidékéről volt ismeretes.

Adatok Magyarország bogárfaunájához.

Irta: CSIKI ERNŐ.

A magyar faunakatalogus kiegészítéséül közölt utolsó összeállításom (Rovartani Lapok. XVII, 1910, p. 57—59) megjelenése óta csak egy év múlt el és máris annyi új bogár került elő faunánk területéről, hogy azok jegyzékét érdemesnek találtam összeállítani. A meghatározásaim alapján megállapított bogarakon kívül felvettem jegyzékembe az irodalmi adatokat is.

Carabidae.

Carabus cancellatus ILL. var. *Kocae* BORN. — Dilje-hegység (Szlavonország). — *Ulrichi* GERM. var. *baranyensis* SOK. — Baranya vm.
Trechus Meuseli REITT. — Velebit: Alancic, Dundovici. — *Bokorianus* CSIKI — Sziliczei barlang.

Anophthalmus Bokori CSIKI — Pelsőcezi barlang.

— *Dieneri* CSIKI — Bucsecs.

Molops elatus F. var. *liburnicus* J. MÜLL. — Velebit.

Scydmaenidae.

Neuraphes verticicornis REITT. — Bucsecs.

— *nodifer* REITT. — Kosinj.

— *Dieneri* CSIKI — Verestorony.

Euconnus oblongus St. var. *Gredleri* REITT. — Stirovaca.

Silphidae.

Liodes dubia KUG. ab. *longipes* SCHMIDT. — Budapest (GURÁNYI).

Catops nigrita ER. — Stirovaca.

Parapropus sericeus SCH. var. *Taxi* J. MÜLL. — Perusic: Mogorice barlang (Lika-Krbava vm.)

Staphylinidae.

Anthobium dissimile LUZE — Herkulesfürdő, Kerczesora, Kapela.

— *croaticum* LUZE — Horvátország.

Bledius dissimilis ER. var. *nigrescens* ER. — Segesvár.

Leptusa bosnica EPPH. — Stirovaca.

Falagria nigra GRAV. var. *jonica* BERNH. — Horvátország.

Atheta (Dimetreta) episcopalis BERNH. — Magyarország.

Sipalia Kocsii BERNH. — Tröncsén vm.: Zsihlavnik, Nagy-Sziklás, Szelecz.

Pselaphidae.

Faronus Raffrayi LOKAY — Korongyos.

Saulecyella Schmidti MAERK. — Segesvár.

Trimium latipenne TOURN. — Segesvár.

Euplectus venustus CSIKI — Verestorony.

— *Felschei* REITT. — Segesvár.

Butrisodes moreanus REITT. — Segesvár.

Brachygluta haematica REICH. var. *trigoprocta* GANGLB. — Segesvár.

Hydrophilidae.

Hydrobius sucrotundatus STEPH. — Erdély.

Cercyon subsulcatus REY — Magyarország.

Cryptophagidae.

Cryptophagus subfumatus KR. — Segesvár.

Atomaria pulchra ER. — Stirovaca.

Endomychidae.

Sphaerosomu laevicollis REITT. var. *bosnicum* REITT. — Stirovaca.

Coccinellidae.

Coccinella distincta FALD. ab. *intertexta* WSE. — Hidegkút (GAMMEL).
Scymnus suturalis THUNB. ab. *atriceps* STEPH. — Budapest (GURÁNYI).

Heteroceridae.

Heterocerus marmota KIESW. — Segesvár.

Elateridae.

Corymbites cupreus F. var. *transsylvanicus* SZOMB. — Déli-Kárpátok,
 Bihar-hegység.

— *purpureus* PODA var. *parumpunctatus* BUYSS. — Budapest.

Selatosomus impressus F. var. *alpicola* SZOMB. — Trencsén, Tátra-Széplak.

— *amplicollis* GERM. var. *Buyssoni* SZOMB. — Brassó.

— *aeneus* L. var. *subpuberulus* REITT. — Kárpátok.

Agriotes incognitus SCHWARZ — Budapest, Rákos, Rákosfalva, Czin-
 kota, Csepel.

Adrastus pallens F. var. *lateralis* HBST. — Pápa, Szurduk-szoros.

— — var. *Paykulli* SZOMB. — Szeged, Deliblat, Dicsőszentmárton.

Cryptohypnus tenuicornis GERM. — Budapest, Trencsén.

Idolus Mocsáryi SZOMB. — Fuzine, Brusane.

Elater sanguineus L. var. *rubidus* CAND. — Segesvár.

Athous discrepans SZOMB. — Velebit.

Alleculidae.

Gonodera (Isomira) antennata PANZ. ab. *tristicula* REITT. — Gyenesdiás
 (Zala vm.; GYÖRFFY).

Cteniopus sulphureus L. ab. *palpalis* SEIDL. — Gyenesdiás (GYÖRFFY).

— — ab. *sulphuratus* GMEL. — Gyenesdiás (GYÖRFFY).

Cerambycidae.

Rhagium bifasciatum F. ab. *medionotatum* PIC — Magyarország.

Xylosteus Spinolae FRIV. ab. *Merkli* PIC. — Szemenik.

Evodinus clathratus F. ab. *nigritus* PIC. — Stirovaca.

Chrysomelidae.

Cryptocephalus vittatus F. ab. *optatus* WSE. — Péhó (Laczó).

— *pygmaeus* F. ab. *orientalis* WSE. — Segesvár.

Phyllotreta Ganglbaueri HEIKERT. — Herkulesfürdő.

— *balcanica* HEIKERT. — Horvátország.

Curculionidae.

Otiorrhynchus Mazuræ FORM. — Kimpului-nyág (Hunyad vm.)

Phyllobius oblongus L. ab. *floricola* HBST. — Kosinj.

Polydrosus gracilicornis KIESW. — Magyarország.

Dorytomus hirtipennis BED. — Segesvár.

— *salicis* WALT. — Segesvár.

Ceuthorrhynchus boraginis F. — Megyer, Segesvár, Bakovác.
Elleschus scanicus PAYK. ab. *pallidesignatus* GYLLH. — Segesvár.
Rhynchites aequatus L. ab. *Paykulli* SCHILSK. — Kosinj.

Scarabaeidae.

Pentodon punctatus VILL. var. *simplex* DEPOLI — Fiume.

Különfélék.

Gyászrovat. Február 4-én meghalt Budapesten PREMIER FERENCZ, a Franklin-Társulat nyomdájának alkalmazottja, életének 34. évében. Az elhunyt bogarak gyűjtésével foglalkozott és szépen gondozott gyűjteményt hagyott hátra.

Vízibogarak hosszú életéről. Általánosan elterjedt — legalább az entomophilok között — az a nézet, hogy a kifejlődött bogarak élethossza jóval rövidebb mint lárva- vagy bábállapotban eltöltött idejük. Ezelőtt több mint két évvel a Soroksár melletti állóvizekből néhány Dytiscidát kaptam, közöttük *Cybister laterimarginalis* DEG. (*Roeseli* FÜESSLY)-t is. Az állatokat az évszakok szerint földi gilisztával vagy nyers hússal etettem. Tizenöthónapi távollétem idején házfelügyelőm végézte az etetést, de hogy milyen lelkiismeretességgel azt már nem tudom. Tény azonban, hogy a mikor 1910 szeptemberében visszakérültem Budapestre, a *Cybister* egyik példányát még élve találtam és ez él még ma is. Ebből látható, hogy ennek a bogárcsaládnak egyes kifejlődött alakjai sokkal hosszabb ideig élhetnek, mint a mennyi ideig fejlődésük tart — annál is inkább, mert a mint DR. KURT LAMPERT „Bilber aus dem Käferleben“ című munkájában írja, a Dytiscida-lárvák kellő táplálkozás mellett már 4–5 hét alatt elérik teljes fejlettségüket, hogy azután bebázódásukra a parthoz vonuljanak.

BÁRÓ TUNKL FERENCZ.

Torzcsápú havasi czinczér. Évek óta a nyarat a krassószőrénymegyei Ferenczfalva községtől mintegy 30 kilométernyi távolságra és 1100 m. magasságban a tenger színe felett fekvő „Parossa“ erdészházban szoktam tölteni és a környék rovarvilágát összegyűjteni. Az erdészház környékén, rengeteg bükk-, gyertyán- és fenyőerdőtől övezve, nagy ölfaraktár terül el, melyben évente 10–15 ezer öl fa nyerc elhelyezést. Ez az ölfaraktár a havasi czinczerek kedvenc tartózkodási helye, lehet is itten belőle eleget fogni. Hogy a különféle színrajzbeli eltérések birtokába juthassak, egy hét alatt körülbelül 500 darab havasi czinczért gyűjtöttem össze. Ezek között akadt egy, melyről e helyen külön akarok megemlékezni és melyet FÜLÖP BÉLA főerdész úr nejének köszönhetek, a ki múlt évi augusztus 19-én a gyűjtésben buzgó segítőtársam volt. A míg a havasi czinczér a délutáni órákban, 2 és 4 óra között, rendszeren többedmagával (rend-

szerint 5—6 példány) és részben párosodva szokott előfordulni, addig ez a példány magányosan huzódott meg az egyik farakáson. A mikor a főerdészné ezt a példányt meg akarta fogni, ez első ízben nem sikerült, a nagyon is fürge állat átrepült egy másik farakáson levő többiek közé, ezek azonban nem fogadták maguk közé, hanem elűzték. Ekkor tünt fel a példány rendellenes csápja, a miért is a főerdészné fáradozást nem kimélvén, igyekezett ezt a rendesnél elevebb bogarat megfogni, a mi sikerült is. A mint az a mellékelt képen is jól látható, a bogár jobboldali csápja sokkal rövidebb mint a rendes fejlődésű baloldali csáp, melynek mintegy kétötöd hosszát teszi ki. Az első két csápíz csak kissé rövidebb és vékonyabb mint a baloldaliak, a többi íz azonban nagyon rövid és vékony. Úgy látszik, hogy ez a torz bajusz volt az oka annak, hogy társai nem tűrték meg maguk között.

H. KANABÉ DEZSŐ.

Új bogárnevek. Az új nagy bogárkatalogus (Coleopterorum Catalogus) számára összeállítván a *Ptiliidae* (azelőtt *Trichopterygidae*) családot, néhány kettős nevet találtam, melyeket a következő nevekkel óhajtok kicserélni:

Ptinella aptera var. *angustula* MATTH. 1872, nec GILLM. 1845 = *tenuis* nov. nom.

Acrotrichis depressa MATTH. 1894, nec GILLM. 1845 = *Matthewsiana* nov. nom.

Acrotrichis sericans REY 1889, nec HEER 1841 = *Reyi* nov. nom.
CSIKI ERNŐ.

Helyreigazítás. Folyóiratunk március havi számának 37. oldalán a *Cleophana olivina* H. S. nevű lepkefajnak, mint faunánkra új fajnak vastagabb betűvel való kiemelése tévedésből elmaradt, a mit most pótlólag olvasóink tudomására hozunk.

Irodalom.

Dr. S. Matsumura: Neue Cicadinen aus Europa und dem Mittelmeergebiet. (Journal of the College of Science, Imperial University of Tokyo. XXIII. 1908. Art. 6. p. 1—46, et XXVII. 1910. Art. 18. p. 1—38.)

Szerző az 1900—1902. években a japán kormány megbízásából rovarantani tanulmányok végett három évig időzött Európában. Mint-hogy pedig hivatalos kiküldetésének főcélja a Homopterák tanulmányozása volt, Európában töltött idejét úgy osztotta be, hogy a leghosszabb ideig Budapesten tartózkodott s itt a Magyar Nemzeti

Múzeum állattári osztályában szakszerű vezetés mellett szorgalmasan tanult és dolgozott. Megtanulta itt egyszersmind a rovargyűjtés mindenféle fortélyát, úgy hogy rövid idő alatt egészen ügyes gyűjtő vált belőle. Budapest környékén kívül gyűjtő kirándulásokat tett egy pár távolabbi magyarországi helyre (Kolozsvár, Fiume) is, de gyűjtött azonkívül Német- és Olaszországban, sőt ellátogatott innen Túnisz-, Algir- és Marokkóba is. Japánba visszatérve, alkalma volt útközben egyet-mást még Egyiptomban is gyűjteni. Az így összegyűlt anyagban sok új faj akadt. A szerző ezeknek leírásait egy hosszabb dolgozatban közli, mely 1908. és 1910-ben két részben jelent meg. Magyarországból a következő fajok vannak benne leírva: *Typhlocyba* (*Zygina*) *serpentina* (Fiume, Novi), *Typhlocyba fumensis* (Fiume), *Cicadula brevis* (Kolozsvár), *Thamnotettix liberatus* (Csepel, Isaszeg), *Deltocephalus velox* (Kolozsvár), *D. immundus* (ismeretlen helyről), *D. Kolosvarensis* (Kolozsvár), *D. sinuatus* (Budapest), *D. V-nigrum* (Isaszeg), *Idiocerus latifrons* (ismeretlen helyről), *Id. brunipennis* (Isaszeg), *Oliarus brevilinea* (Fiume), *Tettigometra diminuta* (Budapest), *Kelisia pannonica* (Göd).¹

A szerző leírásai általában véve nem valami mintaszerűek, sőt néha meglehetősen fogyatékosak, a mi miatt egyik-másik fajtát csak nehezen lesz majd lehetséges felismerni. Hogy a leírt sok új faj közt már régebben ismert fajok is előfordulnak, azon nem csodálkozhatunk, ha meggondoljuk, hogy a szerző távol Európától, egy japánországi vidéki városban írta dolgozatát. Az általa újjak gyanánt leírt fajok közül határozottan nem újjak a következők: *Zygina serpentina* (= *scutellaris* H.-S.), *Typhlocyba fumensis* (= *exornata* HORV.), *Cicadula brevis* (= *halophila* HORV.), *Jussus nemurensis* (= *Théryi* HORV.), *Carchariacephalus apicalis* (= *Warioni* PUT.) és *Bursinia algira* (= *Asphodeli* HORV.)

A dolgozat első részéhez csatolt könyomatú táblán 8 új faj rajzon van közölve. H.

*

K. L. Bramson: Analytische Uebersicht der Formen von *Melitaea didyma* O. (Horae Soc. Ent. Rossicae. XXXIX, 1910, p. 391—410).

A felette változó *Melitaea Didyma*-nak eddigelé mintegy 50 fajváltozatát ismertük, melyeknek könnyebb felismerhetésére szerző meghatározókulcsot állított össze. Czikkében néhány magyarországi állat is kapott új nevet, szerző ugyanis elnevezte azokat a példányokat, melyeket A. AIGNER LAJOS az „Annales Musei Nationalis Hun-

¹ Megjegyzendő, hogy az állítólag Kolozsvárról leírt három faj, a szerző utólagos helyrcigazítása szerint, tulajdonképen a kolozsmegyei Virágosvölgyről származik.

garici“ 1906. évi IV. kötetében leírt, de külön névet nem adott nekik. Ezek a következők: *M. Didyma* ab. ♂ *fulvocincta* BRAMS. (AIGN. id. h. p. 493); ab. ♂ *demaculata* BRAMS. (AIGN. p. 493); subsp. *alpina* ab. ♀ *latefasciata* BRAMS. (AIGN. p. 495) és ab. ♀ *griseofusca* BRAMS. (AIGN. p. 495, 496); subsp. *meridionalis* ab. ♀ *discolor* BRAMS. (AIGN. p. 494).

CSIKI.

Társulati ügyek.

A Magyar Entomológiai Társaság 2. ülése 1911. február 18-án. — CSIKI ERNŐ titkár megnyitja az ülést és jelenti, hogy DR. HORVÁTH GÉZA elnököt és MOCSÁRY SÁNDOR alelnököt betegségük, JABLONOWSKI JÓZSEF alelnök pedig hivatalos kiküldetésben vidéken lévén, a mai ülésen nem vehetnek részt. Az ülés egyetlen tárgya DR. KERTÉSZ KÁLMÁN előadása „A brüsszeli I. entomológiai kongresszusról“. (Teljes terjedelmében megjelent e folyóirat 2—5. számában.)

Választmányi ülés 1911. március 18-án. — Elnök üdvözli a megjelenteket és jelenti, hogy az alapszabályok jóváhagyása legközelebb fog megtörténni. Titkár felolvassa a felvételre ajánlott tagok névsorát:

BENCZUR ELEK, a m. kir. Rovartani Állomás adjunktusa, — Budapest, II. Intézet-u. 1. (*Ent. oec.*)

BIRÓ LAJOS, tb. nemzeti múzeumi őr — Szigetszentmiklós, Pest vármegye. (*Chalcididae, Formicidae*.)

BODNÁR BERTALAN, főgimnáziumi tanár — Hódmezővásárhely, Oroslán-u. (*Coleopt.*)

BOKOR ELEMÉR, cs. és kir. hadnagy — Esztergom, (*Coleopt.*)

BOKOR IMRE, cs. és kir. főhadnagy — Esztergom, (*Coleopt.*)

CSERNY LAJOS, m. kir. honvédőrnagy — Budapest, I. Bors-u.

18. (*Lepid.*)

DIÓSZEGHY J. KÁROLY, — Budapest, I. Márvány-u. 23. (*Lepid.*)

DIÓSZEGHY LÁSZLÓ, festőművész — Borosjenő, Arad vm. (*Lepid.*)

DR. ENTZ GÉZA, ndv. tanácsos, egyetemi tanár — Budapest,

VII. Múzeum-körút 4.

FODOR JENŐ, orvostanhallgató — Budapest, VI. Andrássy-út 25. (*Coleopt.*)

GAMMEL ALAJOS, a székesfővárosi taneszközműhely vezetője — Budapest, IV. Központi városház. (*Ent.*)

KADOCSA GYULA, a m. kir. Rovartani Állomás aszisztense — Budapest, II. Intézet-u. 1. (*Ent. oec., Lepid.*)

KENDI KÁROLY, gyárigazgató — Zavidovic, Bosznia. (*Coleopt.*)

DR. Z. KISS ENDRE, járási tiszti orvos — Bethlen, Szolnok-Doboka vm. (*Hym.*)

LACZÓ JÓZSEF, ny. körjegyző — Bolesó, Trencsén vm. (*Coleopt.*)

LEJTÉNYI SÁNDOR, főgimnáziumi tanár — Arad, Liceum. (*Ent.*)

MISCHINGER MIKLÓS — Kolozsvár, Szentegyház-u. 10. (*Lepid., Coleopt.*)

NAGY IGNÁCZ, műszaki tanácsos — Nagyenyed. (*Dipt., Lepid., Coleopt.*)

NIÁMESSNY IMRE, ny. m. kir. posta- és távirda-felügyelő, — Budapest, IX. Ráday-u. 16. (*Lepid.*)

DR. ODOR BÉLA, gyógyszerész — Nagyenyed. (*Coleopt.*)

DR. PAZSICZKY JENŐ, pénzügyi segédtitkár — Trencsén. (*Lepid.*)

DR. SZABÓ LÁSZLÓ — Budapest, IX. Kinizsi-u. 23.

THALHAMMER JÁNOS S. J., tanár — Kalocsa, Stefaneum. (*Dipt.*)

BÁRÓ TUNKL FERENCZ — Budapest, VII. Thököly-út 91. (*Coleopt.*)

A „Magyar Entomologiai Társaság“ 3. ülése 1911. március 18-án. — DR. HORVÁTH GÉZA elnök üdvözi a nagy számban megjelent tagokat és felkéri JABLONOWSKI JÓZSEF alelnököt, hogy előadását tartsa meg. Előadó „Adatok répabarkóink életmódjához“ című előadásában, rámutat arra, hogy mennyire fontos a *Cleonus*-ok életmódjának ismerete, hogy védekezhessünk az ellen az óriási kár ellen, a melyet ezek a bogarak okoznak. Hogy csak egy példával szolgálhasson említi, hogy a pozsonymegyei Diószegen háromezer holdas birtokon 72 millió *Cleonus*-t szedtek össze, a mi 41 ezer koronába került. A répabarkók okozta évi kár meghaladja a 2·7 millió koronát. Egy olyan répaföld, a melyen a bogár ellen védekezünk, körülbelül négyszer annyit hoz mint az melyet magára hagyunk. Fontos a védekezés szempontjából a bogár fejlődéstartamának ismerete, mert csak így védekezhetünk ellene ereduényesen. A két évi fejlődéstartam megokolja a répatermelés három évi szünetelését az Alföldön. Nálunk legveszedelmesebb répabarkó a *Cleonus punctiventris*, Franciaországban a *Cl. mendicus*. Hazánk egy másik répabarkója a *Cl. fasciatus*, mely nálunk 1896 óta lép fel mint kártékony bogár. Mint kártékonyat említi még az irodalom a *Cl. piger*-t, a melynek tápnövénye azonban egyedül a bókoló bogáncs, a répára átvinni kísérletileg sem sikerült és így valószínűleg ártatlanul szerepel a répa ellenségeként.

A nagy tetszéssel fogadott érdekes előadáshoz hozzászólt DR. KERTÉSZ KÁLMÁN és TOMALA NÁNDOR, kiknek kérdéseire előadó a kívánt felvilágosítást megadja.

DR. HORVÁTH GÉZA elnök bemutatta a legújabb ZEISS-féle kettős szemlencsésű nagyítót és mellette egy több mint száz éves nagyítót, mely még KOY TÓBIÁS-tól származik.

CSIKI ERNŐ említi, hogy *Carabus Pacholei* név alatt SOKOLÁR egy új futrinkafajt írt le Felső-Ausztriából és bemutatja annak képét, egyszersmind annak a nézetének ad kifejezést, hogy ez esetben is valószínűleg nem új fajjal, hanem csak hybriddel lesz dolgunk.